

DELK Østfold 2. søndag i åpenbaringstida 2025 – Hauges Minde – 12.01.25

Joh. 1,29-34

29 Dagen etter ser han Jesus komme til seg, og sier: Se der Guds lam, som bærer verdens synd! 30 Om ham var det jeg sa: Etter meg kommer en mann som er kommet foran meg, fordi han var før meg. 31 Og jeg kjente ham ikke; men for at han skulle bli åpenbart for Israel, derfor er jeg kommet og døver med vann.

32 Og Johannes vitnet og sa: Jeg har sett Ånden komme ned som en due fra himmelen, og han ble over ham. 33 Og jeg kjente ham ikke; men han som sendte meg for å døpe med vann, han sa til meg: Den du ser Ånden komme ned og bli over, han er den som døver med Den Hellige Ånd. 34 Og jeg har sett det, og jeg har vitnet at han er Guds Sønn.

Vi er inne i åpenbaringstida, som følger etter jul og nyttår. Men etter en gammel reknemåte løper jula først ut 20. dagen, 13. januar, altså i morgen.

Spørsmålet melder seg: Har vi fått jula med oss? Fikk vi med det egentlige innholdet, jula sin gave, eller likner vi bitte små barn som blir så opptatt av innpakkingspapiret at de glømmer julepresangene? Jesus innbyr mennesker som har deltatt i den ytre feiringen av hans fødsel, men som ikke har fått tak i frelsens gave, til å komme til han og ta imot han og bli lukket inn i samfunnet med Gud og hans folk.

Guds nåde og Guds vrede er det store enten – eller for oss mennesker. Enten er vi under hans nåde eller så er vi under hans vrede. Noen tredje mulighet finnes ikke. Det nytter ikke å prøve å rømme fra Gud. Men han vil se til den elendige, den som har en sønderbrutt ånd, den som er forferdet over hans ord, som det står hos profeten Jesaja (Jes. 66,2).

Gud vil at vi alle skal være under hans nåde. Han lengter inderlig etter å la sin vrede opphøre for mennesker som er under vreden, for han har lyst til miskunnhet, som det står hos profeten Mika (Mi 7,18).

Det vitner også døperen Johannes om.

Vi hører at han står fram i dagens tekst. Han har noe på hjertet. Han vitner om Jesus: Se der Guds lam, som bærer verdens synd! Han døver med Den Hellige Ånd! Han er Guds Sønn! Johannes

forteller om sin opplevelse da han døypte Jesus i Jordan. Han så et underlig syn. Da Jesus var blitt døypt, kunne Johannes se at Guds Ånd kom ned over Jesus som en due og ble over han. Johannes hadde på forhånd fått høre av Gud at når han fikk dette synet, var det bevis på at Jesus var den som skulle døype med Den Hellige Ånd. Og så lød det en stemme ved Jesu dåp. Det var ikke noe menneskes stemme. Nei, det var Guds røst, som sa: «Dette er min Sønn, den elskede, som jeg har velbehag i.» (Matt. 3,17)

– Jeg kjente ham ikke, sier døyperen Johannes i dagens tekst. Har du lagt merke til det? Når vi vet at Jesus og døyperen Johannes var i familie, ja, at Johannes hadde frydet seg over å møte sin frelser da de begge var ufødte barn i sin mors liv (Luk. 21), og at Johannes ville hindre Jesus i å bli døypt fordi han visste hvem han var (Matt. 3), kan vi undres over at Johannes sier: Jeg kjente han ikke. - Men jeg tror at vanskeligheten forsvinner dersom vi rekner med en dypere mening det å kjenne. Det er forskjell på å vite hvem det er som er Jesus, og det å vite at han skal døype med Den Hellige Ånd fordi han er Guds lam som har båret verdens synder. Ja, hadde ikke Johannes, da han ikke ville døype Jesus, nettopp ennå ikke forstått den vegen Frelseren måtte gå? Jeg kjente han ikke, sier Johannes, og han gjentar det.

Døyperen Johannes kjente ikke Jesus før han hadde sett at Den Hellige Ånd kom ned over Jesus og ble over han. – Jeg har sett det, sier døyperen. – Det var Guds ord og Guds Ånd som viste Johannes at Jesus, Guds Sønn, er Guds lam som døyper med Den Hellige Ånd.

Guds Sønn er Guds lam og døyper med Den Hellige Ånd! Slik vitner Det nye testamentet om Jesus fra Nasaret. Han skal frelse sitt folk fra deres synder og døype med Den Hellige Ånd og ild (Matt. 1,21; 3,11). – Jul, påske og pinse hører uløselig sammen!

Se der Guds lam, som bærer verdens synd! hørte vi i begynnelsen av teksten.

Guds lam. Det minner om offervesenet i det gamle Israel. Og det minner om påsken. Påskelammets blod, som ble strøket på begge dørstolpene og på den øverste dørbjelken hos israelittene i Egypt, betød redning den forferdelige natta da egypternes førstefødte måtte dø. (2Mos. 12) Men la oss gå helt tilbake til Abrahams dager.

Guds lam. Uttrykket minner om den dramatiske beretningen (i 1Mos. 22) om den store trosprøven som Abraham ble satt på da han fikk bud om å ofre Isak, løftets sønn som han hadde så kjær. Lydig gjorde han seg i stand til å utføre Guds befaling. Sammen går far og sønn vegen til Moria land. Der skulle faren ofre sin sønn som brennoffer på et av fjellene. Var det derfor Abraham ble kalt Guds venn? Abrahams tro virket sammen med hans gjerninger og ble

fullkommen ved gjerningene, sier Jakobs brev. «Og Skriften ble oppfylt, som sier: Abraham trodde Gud, og det ble regnet ham til rettferdighet, og han ble kalt Guds venn.» (Jak. 2,23) Fader Abraham ble under sin gang til Moria et jordisk bilde på Jesu Kristi Far som ofret sin Sønn fordi han måtte ofre han. For slik elsket Gud oss at han ikke kunne se på at vi skulle være uten håp om frelse. Han sparte ikke sin egen Sønn, men gav han for oss alle.

Abraham ble et jordisk bilde på Gud Fader. Og Moriafjellet hva er det? Navnet dukker opp i 2Kron. 3,1: "Så begynte Salomo å bygge Herrens hus i Jerusalem, på Moriafjellet, der hvor Herren hadde åpenbart seg for hans far David, på den plass hvor David hadde samlet forråd, på jebusitten Ornans treskeplass."

Moriafjellet er her tempelberget, der så mange offer ble båret fram i den gamle pakt. Moria - et merkelig navn. Det kan bety: Herren er min lærer. Gud holdt anskuelsesundervisning i Moria land for Abrahams farshjerte. Og Gud lot Israel få en anskuelsesundervisning på Moriafjellet når ypperstepresten om høsten gikk inn i det Aller helligste med offerblodet og gjorde soning, eller når påskelammene om våren ble slaktet på tempelplassen. Hvem hadde øyne å se med, ører å høre med, hjerte til å forstå? Jesus sier: "Hver den som hører av Faderen og lærer, kommer til meg." (Joh. 6,45 Norsk Bibel) Til han som er Guds lam.

Det var Abrahams klare forsett å ofre sin sønn, men han slapp å gjøre det. Han ble stanset i siste øyeblikk. Et par replikker fra vandringen til offerstedet klinger så å si i bakgrunnen av døperens vitnesbyrd i dagens tekst. Isak bærer veden, mens Abraham bærer ilden og kniven.

Isak sier: Du far!

Abraham sier: Ja, min sønn!

Isak sier: Se, her er ilden og veden, men hvor er lammet til brennofferet?

Da svarer Abraham: Gud skal selv utse seg lammet til brennofferet, min sønn!

Og far og sønn fortsetter vandringen. Og vi leser:

«De kom da til stedet Gud hadde sagt ham. Der bygde Abraham alteret og la veden til rette. Så bandt han Isak, sin sønn, og la ham på alteret, oppå veden. Og Abraham rakte ut hånden og tok kniven for å ofre sin sønn. Da ropte Herrens engel til ham fra himmelen og sa: Abraham, Abraham! – og han svarte: Ja, her er jeg! Da sa han: Legg ikke hånd på gutten, og gjør ham ikke noe! For nå vet jeg at du frykter Gud, siden du ikke har spart din sønn, din eneste, for meg. Abraham så da opp, og se – bak ham var det en vær som hang fast etter hornene i et kjerr.

Abraham gikk da bort og tok væren, og han ofret den som brennoffer istedenfor sin sønn.»
(1Mos. 22,9-13 Norsk Bibel)

Væren hadde bare en midlertidig betydning.

Abraham var villig til å ofre sin sønn, men han slapp å gjøre det. Men Gud kunne ikke spare sin egen Sønn dersom vi skulle kunne bli berget. I tidens fylde sendte Gud sin Sønn til jord som offerlam. Så kunne Johannes døperen si: Se der Guds lam, som bærer verdens synd!

Han visste det nå. Han hadde døpt Jesus med en dåp for syndere. Forunderlig. Men på den måten viste Jesus for døperen Johannes og oss andre at han ville være vår stedfortreder. Når andre ble døpt av Johannes, bekjente de at de hadde syndet. Men Jesus hadde ingen synder å bekjenne for sin egen del. Men han gikk inn i vårt sted for å bære vår synd. Vi har vel lov å tenke at han som bar verdens synder, også bekjente verdens synder. Å bekjenne er å si det samme som. Å bekjenne synd er å si det samme som Guds lov sier om synden. Ikke å bagatellisere, ikke å nekte at synd er synd, ikke å kalle det onde godt, ikke å tro på verdens løgn, men å si det samme som Skriften sier. Om hele verden hadde ment at synden ikke var farlig, visste Jesus at den skilte synderen fra saligheten. Og han satte livet til for å vinne oss. Når han som var uten synd, ble døpt med en dåp for syndere, var det en innvielse til hans gjerning.

Jesu dåp betyr at Gud har begynt offervandringen med sin Sønn. Han kunne ikke spare sin enbårne Sønn. Verdens synd måtte ligge på Jesus. Alle våre forsømmelser, alle våre feiltrinn, all vår skyld bar han opp på korsets tre. Han er offerlammet som Jesaja taler om:

«[H]an er såret for våre overtredelser, knust for våre misgjerninger; straffen lå på ham, forat vi skulle ha fred, og ved hans sår har vi fått legedom. Vi fór alle vill som får, vi vendte oss hver til sin veg; men Herren lot våres alles misgjerninger ramme ham. Han ble mishandlet, enda han var elendig, og han opplot ikke sin munn, lik et lam som føres bort for å slaktes, og lik et får som tier når de klipper det; han opplot ikke sin munn.» (Jes. 53,5-7)

– Underlige ord, som gikk i oppfyllelse den underlige påsken for nesten to tusen år siden. Jesaja legger dem egentlig i munnen på Israels rest som en gang vender om og tar imot Jesus. Den framtidige frelste menighet av Israel bekjenner sin villfarelse og sin tro på budskapet om Herrens lidende tjener. Herrens mektige arm var utrakt gjennom den fornedrede tjeneren, men folket så det ikke. De var herlighetsteologer, ikke korsteologer. Og den fariseiske jødedom, som lærte dem å rekne med egne krefter i frelsessaken, tilslørte behovet for forsoneren som tok på seg en stedfortredende straffelidelse. Sannelig, når Israel omvender seg til Jesus, blir de

korsteologer. Og vi kan visst snu det om og si: Når Israel blir korsteologer, omvender de seg til Jesus. Derfor trenger jødene venner som kjenner korsets visdom.

«Derved at de kjenner ham, skal den rettferdige, min tjener, rettferdiggjøre de mange, og deres misgjerninger skal han bære», står det i Jes. 53. Vi hørte det i en av lesetekstene. Guds folk kjenner frelseren. Guds folk ser han med hjertets og troens øyne.

Se der Guds lam, som bærer verdens synd! Sonofferet som ble ofret én gang for alle for våre synder. Den dype mening i Abrahams ord om lammet utsett av Gud blir åpenbar.

Jeg ser dyp mening i at vi har omskrevet døperens ord fra nåtid til fortid: «O du Guds lam, som bar verdens synder, miskunne deg over oss!» Det døperen Johannes omtalte i nåtid, det kan vi bekjenne i fortid nå.

Åndens komme over Jesus var et tegn for Johannes, en messiansk proklamasjon: «Den du ser Ånden komme ned og bli over, han er den som døver med Den Hellige Ånd.» Tegnet ved dåpen illustrerer at Ånden hviler over Jesus som Messias, som profeten Jesaja taler om. «Herrens Ånd skal hvile over ham, visdoms og forstands Ånd, råds og styrkes Ånd, den Ånd som gir kunnskap om Herren og frykt for ham.» (Jes. 11,2) Jesus leser selv opp for folket i Nasaret fra profeten Jesajas bok: «Herrens Ånd er over meg, fordi han salvet meg til å forkynne evangeliet for fattige; han har utsendt meg for å forkynne for fanger at de skal få frihet, og for blinde at de skal få syn, for å sette undertrykte i frihet, for å forkynne et nådens år fra Herren.» Og han sa: «I dag er dette Skriftens ord blitt oppfylt for ørene deres.» (Luk. 4,18f og v. 21) Og når evangeliet blir forkynt, er det slik at frelsen så å si ligger i lufta bokstavelig talt.

Jesus skulle bli åpenbart for Israel som Guds Sønn, Guds lam og den som døver med Den Hellige Ånd. Profeten Malaki hadde sagt: «[B]rått skal han komme til sitt tempel, Herren som dere søker, paktens engel som dere stunder etter; se han kommer, sier Herren, hærskares Gud. Men hvem kan utholde den dag han kommer, og hvem kan bli stående når han lar seg se? For han er som en smelters ild og som tvetteres lut. Og han skal sitte og smelte og rense sølvet, og han skal rense Levis barn og gjøre dem rene som gull og sølv» (Mal. 3,1-3). Templet lå på jebusitten Ormans treskeplass. Her ligger kanskje en dyp mening under. På treskeplassen blir agnene skilt fra hveten. Og Johannes advarer. «Han har sin kasteskovel i hånden og skal rense sin treskeplass. Hveten vil han samle i låven, men agnene skal han brenne opp med ild som ikke kan slokkes.» (Matt. 3,12 Norsk Bibel) Men Johannes ble sendt for å rydde veg for han. Ved å forkynne synd og nåde, døpe til omvendelse og vitne om Frelseren forberedte Johannes mennesker til å ta imot Jesus.

Han skal frelse sitt folk fra deres synder og døpe med Den Hellige Ånd og ild (Matt. 1,21; 3,11). Med dette gir Matteusevangeliet i de første kapitlene et dobbelt perspektiv på Jesu komme. Dette forkynner også dagens tekst. Guds Sønn er Guds lam og døper med Den Hellige Ånd! Derfor heter det også i Skriften: "Omvend dere, og enhver av dere la seg døpe på Jesu Kristi navn til syndenes forlatelse, så skal dere få Den Hellige Ånds gave!" (Apg. 2,38)

Av det skal vi lære at den kristne dåp med vann, dåpen som Jesus innstiftet, i sannhet er en åndsdaap. Han er den store døper. I og med at vi døper med vann, døper han med Den Hellige Ånd. Gavene blir gitt, både syndenes forlatelse og Den Hellige Ånd. Og ved troen tar vi imot. Om noen hykler og ikke tror med hjertet, er dåpen like fullt gyldig. Den som tror, og blir døpt, skal bli frelst, sier Jesus. Det betyr ikke at dåpen blir ugyldig om troen ikke er der. Men det betyr at dåpen og troen hører med til vår frelse og hører sammen. En som tviler på at han ble rett døpt som barn og derfor lar seg døpe på nytt etterat han er kommet til en bevisst tro, kan også begynne å tvile på om han hadde den rette tro da han ble gjendøpt, og slik vil det kunne fortsette i det uendelige dersom dåpen skal bygge på min tro. Men at spedbarna som vi døper, tror, selv om de ikke forstår Ordet, det skal vi ikke tvile på. Jesus sier jo at Guds rike er for slike som de små. Og at det gjelder å ta imot Guds rike slik som et lite barn gjør det. Fornuften er snarere en hindring for troen enn en alliert. Luther sier at de minste hører Guds ord uten å forstå, men i tro, mens voksne ofte hører ordet med forstanden uten å tro det. For den som er kommet bort fra sin dåps pakt, står dåpen fast som et kall og som et veldig knippe med løfter om det han får bare han vender om til Gud. I det gamle dåpsritualet vi kjente i Den norske kirke, stod det at Gud i dåpen lover oss at han vil være vår Far og frelse oss fra synd ved sin Sønn, vår gjelner, og gjelner og hellige oss ved sin Ånd. Det er løfter som vi skal tro.

Kjære kristen! I dåpen fikk du syndenes forlatelse og Den Hellige Ånds gave. Og så sant du lever i din dåps pakt, har du syndenes forlatelse og Den Hellige Ånd. Den Hellige Ånd er en person. Enten har vi Ånden eller så har vi ikke Ånden. Vi kan ikke ha mer eller mindre av han. Men han kan ha mer eller mindre plass hos oss. Det kan til og med bli så stengt at han må forlate oss. Men det var jo synden som skulle ha det trangt hos oss. Det var jo den vi skulle motarbeide. Men da må vi se på Jesus. Da må vi senke oss ned i evangeliet. For likesom evangeliet er en Guds kraft til frelse, så er det også en Guds kraft til helliggjørelse. «Det er Ånden som gjør levende», sier Jesus, «kjødet gagnar ikke noe; ordene som jeg har talt til dere, er ånd og er liv.» (Joh. 6,63)

Det er skaffet til veie et forlik. Verdens synd ble sonet. Guds Sønn gikk inn under Guds vrede. Han led straffen i vårt sted. På dette grunnlaget kalles mennesker inn til fred og samfunn med Gud.

«Syng håpet inn i verdens nød,
i hvert fortvilet hjerte,
så gjennom angst og hat og død
det englebud som engang lød
til hyrdene, kan lede
til tro og takk og glede!»

som det heter i en sang.

– Se der Guds lam! sa Johannes. Å komme til tro er å få øye på hvem Jesus er. Å, så viktig det er å se Jesus! Slik vi ser han når Den Hellige Ånd får vise oss hvem han er. Vi har Guds ord gjennom Bibelens forfattere, og dette ordet bruker Ånden til å skape åndelig syn og sans. Det Johannes fikk vite, det disiplene fikk se, det er kunngjort for oss også. Merker du ikke makten i Guds ord - om du for alvor betrakter det eller lytter til det? Å, vi må lytte og lese skal vi se Jesus som han er.

Se Jesus! Lytt til hans ord og se hans undergjerninger! Merk hans autoritet og hans makt, hans visdom og hans barmhjertighet! Menneskesønnen, som fra evighet til evighet er Guds Sønn. Han som ble menneske for å forene oss med Gud. Guds lam, som bar verdens synder. Hør han, som frelser syndere og døper med Den Hellige Ånd.

Ragnar Andersen

pastor, ph.d.